

**Требін Михайло Петрович**

*професор кафедри міжнародних відносин і політичної філософії  
ХНЕУ ім. С. Кузнеця, доктор філософських наук, професор  
e-mail: [mykhailo.trebin@hneu.net](mailto:mykhailo.trebin@hneu.net)*

## **ЦИФРОВА ФІЛОСОФІЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ**

Людство вкотре входить в епоху глобальних змін, цього разу в цифрову епоху [1]. У світі, де величезну роль грає цифрова культура, що формується, усі сфери соціального буття та соціальної практики, багато сфер знання трансформуються під впливом інфокомунікативних технологій. Просте використання цифрових технологій у гуманітарних науках, передусім у філософії, викликає складності не тільки методологічного та методичного характеру, а й неясності в самому визначенні сфери застосування.

Під цифровою гуманітаристикою розуміємо міждисциплінарний напрям у розвитку гуманітарних наук, учасниками якого є нове покоління дослідників у соціально-гуманітарній сфері, яке об'єднує фахівців у галузі гуманітарних та соціальних наук, одночасно здатних застосовувати методи, поняття та технології інформатики. Таким чином цифрова гуманітаристика виступає в ролі міждисциплінарної інновації та є продуктом наукової конвергенції і кооперації, що знімає актуальний як для програмістів, так і в першу чергу для гуманітаріїв питання *cui prodest* (лат. – кому вигідно). Проблема, що стоїть перед цифровою гуманітаристикою, полягає в тому, що при значній хабітуалізації цифрових гуманітарних наук у практиках пізнання їхня концептуалізація не завершена. Не існує певної відповіді на запитання – що таке цифрові гуманітарні науки, що в їхніх межах можна знати,

що потрібно робити і на що розраховувати? Чи є цифрові технології просто розширенням інструментарію науки чи змінюють сам характер пізнання? Наскільки релевантними є результати використання тих чи тих цифрових методів? Адже отримана, наприклад, за допомогою нейромереж або великих даних, інформація буває сумнівною в аспекті її значущості.

Подібні концептуальні проблеми зазвичай входять до дослідницького поля філософії. Однак і сама філософія є частиною цих проблем, оскільки також схильна до цифровізації і породжує в умовах інвазії цифрових технологій цифрову філософію. Для того щоб виконати свою метатеоретичну функцію, філософія здійснює функцію самовизначення себе серед цифрових гуманітарних наук. Спочатку термін «цифрова філософія» був концептуалізований Едвардом Фредкіним для позначення нового філософського спрямування, що переосмислює метафізичне вчення Г.В. Ляйбніца в контексті інформаційної теорії, квантової фізики та цифрової фізики [2]. Основою цифрової філософії як наряду західноєвропейської думки стало уявлення про мислення як акт обчислення, а розумових дій як процесів обробки та перетворення інформації. Цифрова філософія спочатку була максимально пов'язана з квантовою теорією та кібернетикою, а також з теорією обчислюваності А. Тюрінга, що робило як результати досліджень, так і сам процес філософствування досить складними та вимагали від філософів міждисциплінарної компетентності й володіння складними категоріями цифрової фізики. Сучасна цифрова філософія розвивається за двома напрямками: перший – осмислити цифровізацію з позицій класичних філософських методологій, орієнтованих передусім на рефлексію та критику цифровізації; другий – прагне розширення філософської методології за допомогою цифрових інструментів та створення нових, обумовлених цифровізацією, форм філософствування.

## Література

1. Цифрова епоха: міждисциплінарний дискурс : монографія / [А. А. Гедзик, Т. В. Ковальова, О. Ю. Коцюрба та ін.] ; Аналіт. центр

сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2024. 214 с. DOI: <https://doi.org/10.31359/9786178518141>

2. Fredkin E. An Introduction to Digital Philosophy. International Journal of Theoretical Physics. 2003. Vol. 42, No. 2. P. 189-247. URL: <http://52.7.130.124/wp-content/uploads/2015/07/intro-to-DP.pdf> (accessed date: 30.10.2024).

**Удовіченко Лілія Геннадіївна**  
*асистент кафедри українознавства ХНАДУ,*  
*доктор філософії з філології*  
*e-mail: udovichenko\_lg@ukr.net*

## **НАУКОВО-ОСВІТНІЙ РЕСУРС УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІЦІЙНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

Стандартизація української поліцейної термінології передбачає різноаспектне її вивчення в дореформений і післяреформений періоди, зокрема науково-освітнього ресурсу, що формує продуктивне джерело одиниць означеної системи. У цьому напрямі становлять інтерес напрацювання, спрямовані на практичну діяльність – підготовку кадрів для служби в поліцейних структурах.

Наприклад, проблеми правничої термінології розглянуто в посібниках «Правова термінологія» [7], «Криміналістична термінологія» [10]. На думку Л. І. Чулінди, словниковий склад української термінології юридичної сфери виформовувався з різних джерел, тому важливим є діахронійний підхід до вивчення терміносистем [15, с. 57].

У посібнику «Протидія кримінальним правопорушенням підрозділами карного розшуку МВС України» [12] у процесі теоретичного аналізу здійснено узагальнення матеріалів практичної діяльності оперативних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України, розглянуто специфіку, завдання, структуру та принципи діяльності під-